

Opettajien luottamusedustajan oikaisuvaatimus kunnanhallituksen päätöksestä 14.9.2026 § 144

Kh 26.10.2026
314/01.01.05/2026

Valmistelija	Juha-Matti Näykki, kunnanjohtaja
Taustaa	Kunnanhallitus päätti 17.8.2026 § 119 käynnistää koko henkilöstöä koskevan yhteistoimintamenettelyn kunnan heikentyneen taloudellisen tilanteen vuoksi. Neuvotteluesitys annettiin henkilöstön edustajille kirjallisesti 18.8.2026, ja se toimitettiin samana päivänä työvoimaviranomaisena toimivalle Kuntayhtymä Kymppille. Yhteistoimintaneuvottelut käytiin 25.8.–8.9.2026. Neuvotteluihin osallistuivat pääluottamusedustaja ja opettajien luottamusedustaja, ja kaksi viimeistä neuvottelua käytiin yhteistoimintaelimessä. Neuvottelut päättyivät erimielisinä. Kunnanhallitus päätti 14.9.2026 § 144 muun muassa, että taloudellisista ja tuotannollisista syistä toimeenpantavien lomautusten periaatteena on, että koko henkilöstö lomautetaan kahdeksi viikoksi pois lukien jo aikaisemmin tänä vuonna yli kahdeksi viikoksi lomautetut koulunkäynninohjaajat ja ruokapalvelutyöntekijät. Kunnanhallitus velvoitti valiokunnat, viranhaltijat, toimialajohtajat ja vastuualueen esihenkilöt tekemään lomautusta koskevat viranomaispäätökset. Hyvinvointivaliokunta käsitteli 22.9.2026 § 54 hyvinvoinnin toimialan lomautusten toteuttamista. Opettajien osalta valiokunta hyväksyi lomautussuunnitelman, jonka mukaan opettajien kaksi lomautuspäivää ovat joko 15.–16.10.2026 tai 7.11. ja 14.11.2026. Muiden lomautuspäivien osalta valiokunta esitti kunnanhallitukselle, että opettajien lomautus toteutettaisiin yhteensä seitsemän päivän mittaisena, jotta opetuksen lainmukaisuus ja turvallinen oppimisympäristö voitaisiin parhaiten turvata. Kunnanhallitus päätti 28.9.2026 § 158 yksimielisesti, että opettajat lomautetaan vuonna 2026 seitsemäksi päiväksi. Opettajien luottamusedustaja Meri-Kristiina Kiri on toimittanut kunnalle 21.9.2026 päivätyn oikaisuvaatimuksen kunnanhallituksen päätöksestä 14.9.2026 § 144 niiltä osin kuin päätös koskee kunnan opetushenkilöstön lomauttamista. Oikaisuvaatimuksen mukaan päätös on saatu tiedoksi 15.9.2026 ja kirjallisena 21.9.2026. Oikaisuvaatimus on esityslistan liitteenä.
Oikaisuvaatimuksen sisältö	Oikaisuvaatimuksessa vaaditaan, että kunnanhallituksen päätös 14.9.2026 § 144 kumotaan opetushenkilöstön lomauttamisen osalta, koska päätös ei ole tarkoituksenmukainen, sen täytäntöönpanoa ei voida toteuttaa lainsäädännön ja määräysten mukaisesti ja se on muutenkin lainvastainen. Lisäksi vaaditaan, että päätöksen täytäntöönpano kielletään, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä. Oikaisuvaatimuksen mukaan opettajien lomautukset vaarantavat oppilaiden oikeuden opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, oppilaanohjaukseen, erityisopetukseen, tukiopetukseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Oikaisuvaatimuksessa vedotaan perustuslakiin, perusopetuslain 2, 3, 29, 30 ja 47 a §:ään, lukiolakiin, YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen sekä laillisuusvalvojien ratkaisuihin ja

eduskunnan valiokuntien kannanottoihin. Oikaisuvaatimuksen mukaan oppilaita ja huoltajia ei ole kuultu, opetustoimeen jo kohdistuneet säästöt olisi yhdenvertaisuuden vuoksi vähennettävä nyt tavoiteltavista henkilöstösäästöistä ja kunnanhallitus ei ole ennen päätöksen tekemistä riittävästi selvittänyt, miten opetus voidaan lomautusten aikana järjestää lain mukaisesti, minkä vuoksi se olisi ylittänyt toimivaltansa.

Sovellettavat säännökset

Kuntalain 134 §:n 1 momentin mukaan kunnanhallituksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Kuntalain 137 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä kunnan jäsen. Kunnan jäsen on kuntalain 3 §:n mukaan muun muassa henkilö, jonka kotikunta kunta on, sekä henkilö, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa.

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Hallintosäännön 71 §:n mukaan henkilöstön lomauttamisen periaatteista päättää kunnanhallitus. Viranhaltijan ja työntekijän lomauttamisesta päättää palvelussuhteeseen ottava viranomainen.

Viranhaltijalain 32 §:n ja työsopimuslain 5 luvun 2 §:n mukaan työnantaja saa lomauttaa viranhaltijan tai työntekijän, jos sillä on taloudellinen tai tuotannollinen peruste.

Perusopetuslain 3 a §:n mukaan esi- ja perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. Perusopetuslain 29 §:n mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, ja 30 §:n mukaan oppilaalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea.

Korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön mukaan opetushenkilöstön lomauttaminen ei sinänsä ole perusopetuslain tai muun opetustoimintaa sääntelevän lainsäädännön vastaista (KHO 2009:33, KHO 25.8.2010 t. 1939). Lomauttaminen ei kuitenkaan vaikuta kunnan velvollisuuteen huolehtia siitä, että opetukseen osallistuvan oikeudet toteutuvat lomautuksesta huolimatta. Lomautuspäätöksen lainmukaisuutta arvioitaessa on merkitystä sillä, onko kunta ennen lomautuksia riittävästi selvittänyt, voidaanko lomautukset toteuttaa niin, että oikeus perusopetukseen ja lukio-opetukseen tulee turvatuksi.

Yksilöidyt perusteet

Oikaisuvaatimuksen tutkiminen

Oikaisuvaatimus on tehty määräajassa.

Oikaisuvaatimuksen tekijä on Lappajärven Yhteiskoulun opettaja, johon kunnanhallituksen päätöksen mukainen lomautusperiaate kohdistuu. Hän on siten asianosainen, ja oikaisuvaatimus tutkitaan hänen omalta osaltaan.

Oikaisuvaatimus on ilmoitettu tehdyksi koko Lappajärven Yhteiskoulun ja Geolukion opetushenkilöstön puolesta.

Kunnanhallitus on oikaisuvaatimuksen tekemisen jälkeen 28.9.2026 § 158 päättänyt, että opettajat lomautetaan vuonna 2026 seitsemäksi päiväksi.

Oikaisuvaatimusta arvioidaan kunnanhallituksen päätöksen 14.9.2026 § 144 perusteella sellaisena kuin se on opettajien osalta muutettuna päätöksellä 28.9.2026 § 158.

Lomautuksen peruste ja yhteistoimintamenettely

Lomautus perustuu kunnan heikentyneeseen taloudelliseen tilanteeseen. Vuoden 2025 tilinpäätös oli 231 478,64 euroa alijäämäinen, ja tammi–kesäkuun 2026 tulos oli poistojen jälkeen noin 746 000 euroa alijäämäinen. Verohallinnon takautuvien kiinteistövero-oikaisujen ja valtionosuuksien leikkausten yhteisvaikutus kunnan talouteen on noin 499 000 euroa, ja vuoden 2026 talousarvio on laadittu alijäämäiseksi. FCG:n laatiman talouden painelaskelman mukaan kunnan taseen ylijäämä uhkaa hävitä vuoteen 2030 mennessä ilman sopeutustoimia. Oikaisuvaatimuksessa ei ole kiistetty lomautuksen taloudellista perustetta.

Lomautuksista on käyty kunnan yhteistoimintalain mukainen yhteistoimintamenettely, jossa opettajien luottamusedustaja on ollut mukana kaikissa neuvotteluissa. Neuvotteluissa käsiteltiin myös opettajien lomauttamiselle esitettyjä vaihtoehtoja, kuten lyhyempää lomautusta, taksvärkkipäiviä, talkoovapaita ja muita säästökeinoja. Henkilöstön edustajien kannat on kirjattu pöytäkirjoihin. Kunnanhallituksen päätöksen 14.9.2026 § 144 kohdan 1 kirjauksella neuvotteluissa sovituista asioista on tarkoitettu yhteistoimintaelimen neuvottelutuloksen merkitsemistä tiedoksi. Neuvottelut päättyivät erimielisinä.

Opetusjärjestelyt ja perusopetuksen turvaaminen

Oikaisuvaatimuksen keskeinen peruste on, että lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt johtaisivat lainvastaiseen tilanteeseen ja ettei kunta ole selvittänyt, miten opetus lomautusten aikana järjestetään. Kunnanhallitus toteaa, että kunnan velvollisuus järjestää opetus perusopetuslain ja lukiolain mukaisesti säilyy lomautuksista huolimatta ja että kunta on ennen lomautuksia selvittänyt, miten tämä velvollisuus täytetään.

Opetuksen lakisääteisten tehtävien turvaaminen otettiin esille jo yhteistoimintaelimen neuvottelussa 31.8.2026, jossa sivistysjohtaja totesi, että lakisääteiset tehtävät on huolehdittava ja turvattava ja että rehtoreilla tulee olla riittävästi aikaa suunnitella lomautusten porrastus. Hyvinvointivaliokunta on 22.9.2026 § 54 käsitellyt opettajien lomautusten toteutusvaihtoehdot. Asian valmistelun mukaan opettajia lomautetaan vain koulupäivinä ja opettajien koulutuspäivinä, lomautukset porrastetaan niin, että vain osa opettajista on kerrallaan lomautettuna, kunkin opetusryhmän oikea vuosiviikkotuntimäärä ja tuntijako toteutuvat lomautusten aikana, tukiopetusta annetaan tarvittaessa ja kouluihin laaditaan lomautusten ajaksi kirjallinen riskien arviointi. Rehtorit vastaavat koulukohtaisista lomautussuunnitelmista, opettajien kuulemisesta ja tiedottamisesta oppilaille ja huoltajille.

Valmistelun mukaan opetus voidaan lomautusten aikana järjestää esimerkiksi niin, että lomautukset porrastetaan ja vain osa opettajista on kerrallaan lomautettuna, muut opettajat huolehtivat lomautettujen opettajien tunneista omien tuntiensa ohella, opetusryhmiä yhdistetään tai muodostetaan yhdysluokkia ja kaksi lomautuspäivistä sijoitetaan opettajien koulutuspäiville, joihin oppilailla ei ole opetusta. Lukujärjestykset laaditaan lomautusten ajaksi siten, että oppilaille toteutuvat normaalit viikkotuntimäärät ja opetusaineet, tukiopetusta annetaan tarvittaessa ja kouluihin laaditaan lomautusten ajaksi kirjallinen riskien arviointi.

Kunnanhallitus on 28.9.2026 § 158 lyhentänyt opettajien lomautuksen vuonna 2026 seitsemään päivään nimenomaan opetuksen lainmukaisen järjestämisen ja turvallisen oppimisympäristön turvaamiseksi. Lomautuspäivistä kaksi sijoittuu syyslomaviikolle 15.–16.10.2026 tai lauantaille 7.11. ja 14.11.2026 sijoittuville opettajien koulutuspäiville, joina oppilailla ei ole opetusta. Opetukseen vaikuttavia lomautuspäiviä on kullakin opettajalla siten viisi, ja ne porrastetaan rehtoreiden suunnitelmien mukaisesti. Rehtorit ovat laatineet koulukohtaiset lomautussuunnitelmat hyvinvointivaliokunnan 22.9.2026 päätöksen § 55 mukaisesti ja kirjallisen riskien arvioinnin Lappajärven yhteiskoulun ja geolukion turvallisuusarvioinnin ja riskien arvioinnin lomautusten aikana 21.10.2026.

Oikaisuvaatimuksessa esitetty kuvaus siitä, että oppilaat jäisivät lomautusten aikana ilman opetusta pelkän valvonnan varaan, ei vastaa hyväksyttyjä suunnitelmia. Opetusjärjestelyjen yksityiskohdat, kuten opetusryhmien muodostaminen ja tuen järjestäminen, toteutetaan voimassa olevan perusopetuslain ja lukiolain mukaisesti. Mahdolliset yksittäiset toteutukseen liittyvät kysymykset eivät tee kunnanhallituksen päätöstä lomauttamisen periaatteista lainvastaiseksi.

Lapsen etu

Kunnanhallitus on päätöksenteossaan ottanut huomioon perusopetuslain 3 a §:n ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisen velvollisuuden huomioida ensisijaisesti lapsen etu. Lomautusten vaikutuksia oppilaiden kouluarkeen ja turvallisuuteen on punnittu kunnanhallituksen kokouksessa 14.9.2026, hyvinvointivaliokunnassa 22.9.2026 ja kunnanhallituksessa 28.9.2026, jolloin opettajien lomautusta lyhennettiin oppilaiden edun vuoksi. Lyhyt ja porrastettu lomautus, jonka aikana opetus järjestetään oppilaiden tuntimäärät ja tuki säilyttäen, ei vaaranna oppilaiden oikeutta opetukseen. Kunnan talouden tasapainottaminen on toisaalta välttämätöntä myös lakisääteisten palvelujen, perusopetus mukaan lukien, turvaamiseksi pitkällä aikavälillä.

Oppilaiden ja huoltajien kuuleminen

Perusopetuslain 47 a § koskee oppilaiden mahdollisuutta osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä opetussuunnitelman, siihen liittyvien suunnitelmien ja järjestyssääntöjen valmisteluun. Säännös ei velvoita kuulemaan oppilaita tai huoltajia kunnan palvelussuhteita koskevista päätöksistä. Lyhytaikainen lomautus ei myöskään ole hallintolain 41 §:ssä tarkoitettu asia, jolla voisi olla huomattava vaikutus kunnan asukkaiden elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Oikaisuvaatimuksessa lukio-opetuksen osalta viitatus lukiolain ja lukioasetuksen säännökset perustuvat kumottuun lainsäädäntöön. Myöskään voimassa oleva lukiolaki (714/2018) ei velvoita kuulemaan opiskelijoita kunnan palvelussuhdepäätöksistä. Rehtorit tiedottavat lomautusten aikaisista järjestelyistä oppilaille ja huoltajille.

Toimivalta

Kunnanhallitus on päättänyt lomauttamisen periaatteista hallintosäännön 71 §:n mukaisesti. Päätös on toimivaltaisen viranomaisen tekemä. Väite toimivallan ylittämisestä perustuu oletukseen päätöksen täytäntöönpanon lainvastaisuudesta, mikä ei tee päätöksestä toimivallan ylittävää.

Yhdenvertaisuus

Lomautusperiaate on sama koko henkilöstölle. Poikkeukset koskevat ainoastaan koulunkäynninohjaajia ja ruokapalvelutyöntekijöitä, jotka on jo aiemmin tänä vuonna lomautettu yli kahdeksi viikoksi. Opettajien lomautusta on lisäksi lyhennetty. Oikaisuvaatimuksessa mainitut tuntikehyksen ja materiaalmäärärahojen pienentämiset ovat toimintamenoihin kohdistuneita säästöjä eivätkä palvelussuhteen ehtoihin kohdistuneita toimenpiteitä, joiden vuoksi opettajat tulisi yhdenvertaisuuden perusteella jättää lomautusten ulkopuolelle.

Tarkoituksenmukaisuus

Henkilöstösäästöjen keinojen valinta kuuluu kunnan harkintavaltaan. Vaihtoehtoja on punnittu yhteistoimintaneuvotteluissa ja kunnanhallituksen kokouksissa. Oikaisuvaatimuksessa viitatut apulaisoikeusasiamiehen ja lääninhallituksen ratkaisut, eduskunnan valiokuntien mietinnöt, Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus ja ministereiden julkiset kannanotot eivät anna aihetta arvioida asiaa toisin. Laillisuusvalvojien ratkaisut ovat koskeneet toteutuneita opetusjärjestelyjä yksittäisissä kunnissa.

Täytäntöönpanon kieltämistä koskeva vaatimus

Kunnanhallitus ratkaisee oikaisuvaatimuksen tällä päätöksellä. Vaatimus täytäntöönpanon kieltämisestä siihen asti, kunnes asia on ratkaistu, on siten rauennut. Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Lomautuksen täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Yhteenveto

Oikaisuvaatimuksessa esitetyt perusteet eivät anna aihetta muuttaa kunnanhallituksen päätöstä 14.9.2026 § 144. Lomautukselle on taloudellinen peruste, ja asiasta on käyty laissa säädetty yhteistoimintamenettely. Kunta on ennen lomautusten täytäntöönpanoa selvittänyt, miten oppilaiden oikeus opetukseen, tukeen ja turvalliseen opiskeluympäristöön turvataan lomautusten aikana, ja opettajien lomautusta on lyhennetty tämän varmistamiseksi. Päätös on toimivaltaisen viranomaisen tekemä, se kohtelee henkilöstöä yhdenvertaisesti ja lapsen etu on otettu siinä huomioon.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Juha-Matti Näykki

Päätösehdotus

Kunnanhallitus

1. jättää oikaisuvaatimuksen tutkimatta siltä osin kuin se on tehty muiden henkilöiden puolesta
2. hylkää oikaisuvaatimuksen muilta osin edellä esitetyin perustein
3. toteaa, että vaatimus päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä on rauennut.

Päätös

Lisätietoja antaa

kunnanjohtaja Juha-Matti Näykki, puh. 044 3699 505 tai s-posti juha-matti.naykki(at)lappajarvi.fi